

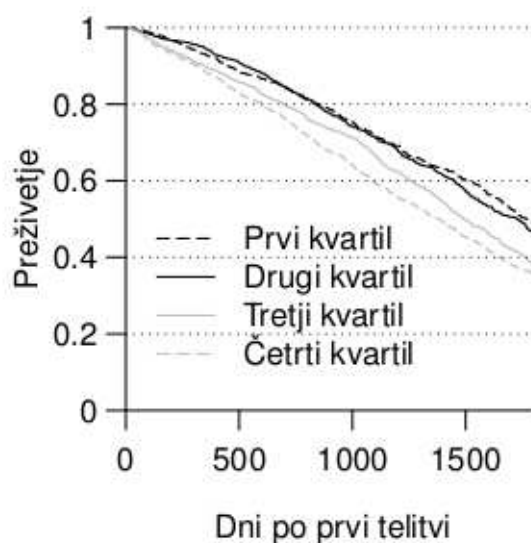
Rezultat osemenjevanje z biki s pozitivno plemensko vrednostjo za lastnost dolgoživosti

Dolgoživost je za prirejeno količino mleka drugi najvažnejši dejavnik ekonomske učinkovitosti reje krav molznic. Daljša proizvodna doba zmanjša remont črede, kar omogoča odbiro najboljših telic za obnovo črede in prodajo preostalih v druge črede. Podaljšana proizvodna doba spremeni tudi strukturo črede, kjer tako večji delež predstavljajo krave v 3., 4., 5. in naslednjih laktacijah, kjer je mlečnost krav praviloma večja kot v prvih dveh.

Na izboljšanje dolgoživosti lahko v največji meri vplivate rejci sami. Živali morajo biti ustrezno prehransko oskrbljene (s tem preprečite prebavne in presnovne bolezni), redno morate izvajati preventivne in kurativne ukrepe (obrezovanje parkljev, zdravljenje bolnih živali itn.) in omogočiti živalim ugodne pogoje reje (prezračevanje hlevov, primerna dolžina stojišč oz. ležišč, ne prevelika gostota naselitve, pravilna molža itn.) kar vse vodi v daljšo dobo izkoriščanja krav za prirejo mleka. Prav tako je pomembna tudi dednost, vendar pa je njen vpliv 4 do 6-krat manjši, kakor vpliv okolja v čredi.

Obračun plemenskih vrednosti (PV) za lastnost dolgoživosti pri govedu opravljamo z Weibullovim modelom preživetja. Pričakovana izboljšanja v preživetju hčera kot posledica osemenjevanja z biki s pozitivno plemensko vrednostjo za lastnost dolgoživosti (PV12 nad 100) smo analizirali na populaciji goveda rjave pasme. V prvem koraku smo na podlagi potomk, ki so bile rojene v času štirih let po rojstvu očeta ocenili PV bikov. Glede na ocenjene PV-je smo biki razdelili v 4 enako velike kvartile (V prvem so bili biki z najvišjim PV, itn. do zadnjega, kjer so bili biki z najnižjim PV za lastnost dolgoživosti). V drugem koraku smo pregledali koliko hčera teh bikov, ki so bile rojene po štirih letih od rojstva bika (teh

potomk nismo vključili v napoved PV-jev) je dočakalo določeno časovno točko po prvi telitvi. Rezultati so pokazali, da osemenjevanje z biki, ki imajo pozitivno plemensko vrednost za dolgoživost, izboljša preživetje hčera (Slika). Potomke po takih bikih v čredi zdržijo daljše obdobje, kar bistveno izboljša ekonomiko reje molznic.

Slika: Preživetje hčera rojenih 4 leta po rojstvu očeta glede na ocenjeno plemensko vrednost očeta.

Primerjava med hčerami po bikih, ki so bili v zgornji četrtini (PV nad 108) in hčerami po bikih v spodnji četrtini (PV pod 92) je pokazala, da so razlike v preživetju hčera precejšnje in do neke mere naraščajo s časom od prve telitve (Preglednica). Razlika v preživetju krav po enem letu tako znaša 4,8% in v času štirih let po prvi telitvi naraste na 14,7%. Konkretno to pomeni, da bo v čredi 100 krav, ki so potomke bikov z visokim PV za lastnost dolgoživosti 62 krav dočakalo 4. leto po prvi telitvi, medtem ko bo v enako veliki čredi krav, ki so potomke bikov z nizkim PV za lastnost dolgoživosti le 47 krav živih 4. leto po prvi telitvi.

Preglednica: Delež hčera, ki so preživele določeno časovno obdobje po prvi telitvi glede na ocenjeno plemensko vrednost očeta za lastnost dolgoživosti ob osemenitvi matere (najboljših ¼ in najslabših ¼).

Preživetje potomk	Leto po prvi telitvi					
	0,5	1	1,5	2	3	4
¼ najboljših bikov (%)	97,1	92,6	87,7	83,5	71,8	61,6
¼ najslabših bikov (%)	93,8	87,8	81,6	75,0	59,7	46,9
Razlika (%)	3,3	4,8	6,1	8,5	12,1	14,7

Janez JENKO, univ.dipl.inž.zoot.